

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

TOIMETUS:

PEATOIMETAJA: **AUG. OINAS.** TOIMETUSE SEKRETÄÄR: **GUSTAV SAAR**
ADELE JÜRGENS

Hõimukysimuse ümber.

Meie üliõpilasingkondadele tunt, end. Tartu, praegune Helsingi ülikooli professor A. M. Tallgren on hiljuti „Helsingin Sanomat'is“ avaldand kirjutuse: „Sõnake meie hõimukysimuse ajamisest“¹⁾. See hõimumõtet soojalt pooldav kirjutus, esinedes Soomes valdavalt valitsevast hõimkysimuse käsitelust — nii nagu selle yle trykis avaldet kirjutuste järgi otsustada — ja valgustades asja umbes samalt seisukohalt, millest meilgi hõimukysimusiga tegelev akadeemiline nõorsugu seda mõistab, väärrib see temal peatumist meiegi „Üliõpilaslehe“ veer-gudel.

Professor Tallgren, analüüsid Soome noorsoo hõimumeelseid harrastusi ja püüdes sihitada hõimukysimust yldse, lausub m. s. järgmist²⁾ — Soome üliõpilaste harrastusi jäl-gides võime näha kuivõrd keskne asend neis on hõimukysimusel. Neis kaunisõnalis kirjutusis, nii nagu me neid näeme üliõpilas-häälekandjais — võib mõnigi kord tunda ridade taga noore keeva vere tukset ja sooja sydant. Ent osalt on need pateetilised ja peidet sõnalisse liiglihha ja teine-kord ei tunne sõnade taga tähenduslikku sisu, ei vasta sõnad tundele, ei

ole kirjutus sisemiselt läbitunt. Hoolimata kaasatundmisest noorte püüdeile ja harrastusile, jätavad sellised kirjutused lugejasse sageli rahulolematuse tunde. Kui puudub eelarvamisvaba humaansus ja teaduslik mõtlemisviis, võrdlemine, ei jatku iga kord soojast sydamest. Et aadet õiges seisangus näha, peab sageli selle kandja oma aatest kaugemale asenduma, et seda kõrvalt ja võrreldes teiste vaimliste liikumistega seda õigelt hinnata. Ainult võrreldes, eraldades pääasjad kõrvalkysimusist kaob hädaoht, et saame asjast virila peeglipildi. Kui ei julge, eelarvamisist vangistetuna vabalt näha ja mõtelda, võib äkki ärgata kui uimastusest ja eneselt kysima hakata, mis on saad kriitikagi ees pysima jäävat ega mitte ainult tunde ees. Võib tulla kyllastumine ja alaväärtuslikkuse tunne. Agitatsiooniga, liialduse ja yhekylg-susega, kannatamatusega teiste, mittepool-dajate vastu, liialdet organiseerimisega võib väärtuslikki aade banaalistuda. Ent see on ainult juhusel kui tõesti liialdustesse minnakse. Noortes on jõudu, energiat, innustust ja sydame soojust ning see põhjatu jõu allikas peab vaid juhutama õigele teele, et see tuleks kasuks isamaale võimalikult positiivseks, ja noorile endile: tööks. Loodetavasti leiavad noored ise selle tee pysivalt elavale ilmavaatele.

¹⁾ Hels. San, 122. 4. V. 24.

²⁾ Vabalt refereerit.

SISU: T. — Hõimukysimuse ümber. J. Jans: Mõned märkused artikli kohta „Poliitikast“. V. Helanen — Suvel Tallinna A. O. — Üliõpilasmajad Soomes. Ambrosius — Kiri Tallinnast. J. Pert — Kunstikool „Pallase“ esimene lend. K. K. — Kaks üliõpilaslaulikut. Aaro Pakaslahti — Akadeemiline Karjala Selts. Akadeemiline kroonika.

Hind 25 mk.

Edasi peatab kirjutuse autor eriti Soomes viimasel ajal ilmsiks tulnud mõnel pool liialdusisid läind hõimuaate ajamise juures ja arvustab seda. Liialdus on igatahes arvamine, et on iseenesestki selge ja loomulik nõue nagu peaks hõimurahvadki parimaks pidama yhe voolu tõekspidamisi. Pidada siis ennast ainuõigeks rahvusemõtte kandjaks. Kyll on säärasel äärmisel rahvusegoismil jõudu, kuid selle tagajärjed on süiski otse kahjulikud. Eelarvamised ja väär vaatekoht ei kõlba nurgakiviks aatele, mis laiadesse hulkadesse tungides positiivseid tagajärgi peab taotama. Ent süiski on see sageli nii. Näiteks „turaani aadegi“, mis Ungaris ja väiksel määral ka Soomes maad on võtnud. Selle tekkimispõhjused on kyll psykoloogiliselt arusaadavad, selle siht praegusel ajal mõistetav — kuid tegelikult põhjened see väide eksitusel, eelarvamisel, kuna „turaanlust“ mil lalgi pole olnud. See on pettepill. Soome sugu ja tyrgi rahvaste yhishõim on olematu. „Ehk näit. meil (s. t. Soomes T. -s.) nii mitmegi hõimlusharrastaja juures ilmuv kylmus eestlaste vastu selle pärast, et neil ei ole, kuigi peaks olema, samad rahvuslikud sympaatiad ja antipaatiad ning sama riiklik orientatsioon nagu meil.“

Hõimutunde viljakaks levimiseks peab selle kandja olema inimsuse tundega, pyyda mõista igat hõimurahvast selle seisukohalt, aru saama selle oludest ja sellekohaselt suhtuma neisse ega mitte enese ja oma maa olude järgi igal pool otsustama. Isegi võõrastesse kultuuridesse tuleb suhtuda erapooletult, neist õppides. Ainult õigesti mõistes hõimumaad olusid, võib selle eeltingimuste pääle ehitada hõimuaate ja harrastus. Säält algab töö oma hõimu kultuuri tõstmiseks, kaasaelamine selles kultuuris, selle edu eest võitlemine. Hõimutunne ei sisalda viha ega rõhumist. „See nõuab hõimu paremini tundma õppimist kui muid võõraid rahvaid ja kaasa elama nende pyydeile ja töödele. See kihutab kodunema nende keeles, kunstis ja kirjanduses ja matkama nende maal. Selle nõue on, et ajalehed enam tähelepanu pööraks hõimumaade olude jälgimisele, kuna me neis koduneda tahame“. Lähenedmisele aitab kaasa, kui hõimurahva yksikud liikmed saavad võimaluse õppida teisel maal ja tundma õppida nende olusid. Nii karjalased Soomes ja liivlased Eestis. Muidugi tähendavad ka yhised kongressid midagi, kuid need ei ole pääasjad. Ja lõpuks: oma hõimu teenib igayks paremini ka pääle oma isikliku töö ja kohustuse veel tööd tehes, ena m kui on tarvis oma elu jaoks: need lisatööd moodustavad selle kultuuri, mille järele objektiivne arvustus määrab meie asendi ja väärtuse maailma rahvaste keskel. Ja eelrinnale pääsmine tõeliste väärtuste loomises, sitkes töös, õilses mõtiskelus, õigluses, rahvus-

Mõned märkused artikli kohta „Poliitikast“.

Nähtavasti minule vastuvaieldes¹⁾ on hra V. Kurrik artikliis „Poliitikast“ (Üliõpilasleht № 6 — 1924) mitu väidet toonud, mis õiendust nõuavad. Suuremalt osalt ei ole nad küll uued, vaid juba aastakümneid meie kodanlise ajakirjanduse veergudel sotsialistidega vaieldes tarvitatud. Kuid nad on surematud.

Meil olla erakondi palju, poliitikategelaste suure arvu pärast. Mina leiain, et meie erakondade rohkus ripub ära valitsevast poliitilisest rumalusest. Inimestel ei ole aimu riikliste ülesannete ulatusest ja nende teostamise võimalusest, samuti puudub enesekriitika ja distsipliin, sellepärast nad julgevadki erakondade asutajateks hakata ja leiavad eneseväärilise hulga seas poolehoidjaid. Inglastel on 700-aastane poliitilise elu praktika seljataga ja sellepärast seal vähem poliitilist märatsemist. Inglise suured poliitikamehed on varakult peale hakanud endid oma elukutsele ettevalmistama; olgu kas võ: äriõpilastena

1) V. Üliõpilasleht № 1 — 1924

likus autundes, see kõl bab kuninglikuks mõtteks, mis soojendab noorte meeli ja peab pysti uhke tahtmise, kuid samaga avab silmad selgesti nägema maailma ja vabanema negatiivseist eelarvamisist. Sest mingi seletus ei või teha eelarvamist ja kestvate viha kultuurtöö nurgakiviks.“

— Prof. Tallgren on meile tunt kui innukas hõimlusaate pooldaja ja eriti Soome-Eesti lähenedmise eestvõitleja, misukeste lähenedamisyrütuste positiivseks sihiks on Soome-Eesti kultuuriline yhistöö. Ent Soomes on teinegi ryhm aktiivselt hõimukysimusega tegelejaid, mis kyll tooniandvat osa mängides, oma esinemislaadiga on Soomes tekitand teat rahulolematuse kainemalt mõtlejais²⁾ — noortel on hoogu, pakitsevat energiat, elukyllust ning kuhu mujale on see kõige paremini paigutatud kui rahvuslikku töösse rakendetult, võideldes kodumaa kultuuriedu eest. Ent mõnigi kord ei saa taanduda nii ruttu oma armsaks saand seisukohtilt ja hoogu, kuigi mitte enam otsekoheselt põhjustetuna, läheb inertisia mõjul edasi. Siis võib juhtuda et yksteisest aru ei saada, vaid pime ollakse. Võib ehk sellega seletatagi seda mittemõistvat, stiililt peaaegu mõnitavat prof. Tallgreni kirjutuse vastuvõttu „Yliõpilaslehtis“ nr. 13. 1924, a. päälkirja all „Banaalistund aade“. Ka see on hõimumeelne kirjutus, kuid tähendab, et pööre ei synni kusagil äkitselt.

T. — s.

²⁾ vt. J. Mägiste kõne ref. eelmises „Üliõpilaslehe“ numbris.

tegevusesse astudes. Ei ole ka teoreetiline töö puudunud.

Mis puutub Vene intelligentsi teovõimetusse ja paljurääkimisesse, siis oli see umbse poliitilise õhkkonna tagajärg. Haritlased tegid oma keskel viljakuseta suuri sõnu, sest et nad reaalsest elust lahutatud olid ja oma võimisi proovida ei saanud; sajamiljoniline Vene rahvas aga vaiks semstvoilemate ja sandarmide valvel nagu haud. Ja kui siis tegeline elu aastasadade pikkuse hooldekande seisukorra lõpetas, oli katastroof käes, kõik pidi uperkuuti minema ja mitte politiseeriva intelligentsi süü pärast, vaid sellepärast, et ei intelligents aga rahvas poliitilist kasvatust üldse saanud ei olnud. Nagu hra Kurrik praegu meie üliõpilasi noorukesteks ja rumalateks peab poliitika asjust osavõtmiseks, nii pidas tsaari valitsus lervet Vene rahvast noorukeseks ja rumalaks. Juua ja prasnikut pidada ei keelatud, nagu ka meie üliõpilastele soovitatakse noored Bismark'id olla, see on juua ja muidu lõbutseada. Bismarkidest jahitud riik langes aga ilmasõjas samuti kokku kui Venemaagi. Kui teadusemehed, kirjanikud ja kunstnikud on Vene haritlased suurepärast korda saatnud, selle vastu on ometi võimalu vaielda, nii kadakasaksliselt kõrgilt kui ka meie venelaste peale alla ei vaataks. Ja ei ole ka Vene intelligents sellest maailmast sugugi kadunud, nagu hra Kurrik oletab ja kuigi ta oleks, siis on ometi aastatuhandete peale nendele ajaloos aukoht kindlustatud, nagu Ateeni poliitiliste turunaistelegi.

Ateen oli demokraatia võimu hiilgeajal hellenismi poliitiline ja kultuuriline keskkoh. Juba Periklese ümber kogunud nimed: Pheidias, Sophokles, Anaksagoras, Herodot ja teised räägivad meile midagi. Plato ja tema õpilane Makedoonia Aleksandri õpetaja Aristotele õppisid ja töötasid Ateenas. Enne kui makedoonlased ja roomlased Kreekamaa alla heitsid, olid nad kultuuriliselt kreeklaste poolt allaheidetud — helleniseeritud. Makedoonia Aleksandri sõjakäik ei olnud muud, kui hellenismi võidukäik idasse ja lõunasse. Ilma kreeklaste kultuurilise mõjuta ei olnud Makedoonia ja Room üldse mõeldavad. Sõjaline allaheitmise ei ole veel mingi allaheidetava alaväärtuslikkuse tundemärk. Makedoonia riik langes ju ka varssi kokku ja Room'gi ei olnud igavene. Pealegi olid roomlased oma hiilgeajal samasugused turunaised kui kreeklasedki, sest nad ajasid omi asju ka suure publikumi ees turul (forumil), enamasti selle publikumi osavõttel võib ju minuga, burschi kõneosavust katsudes, vaidlema hakata ja tõendada, et poliitilised turunaised ajasid Kreekamaa hukka, kuna Kreeka Bismarkid kultuuri löid. Ma arvan aga, et ajaloolist tõeasja — Ateeni demokraatia ja hellenismi õitseaja ühte langemist — teisiti võimata on seletada, kui et demokraatia arenemine kultuuri arenemisele soodne on olnud.

Lõpuks väite kohta, et esimestel Eesti riigi kaitsjatel pole sellest palju aimdust olnud, mis poliitika on, vaid nendel olnud aga kohusetunnet, julgust ja isamaa armastust. Kohusetunne ja isamaa armastus pole aga mingid loomalsed instinktid, vaid mõtleva olevuse omadused. Minu teades jäid Eesti riigi algusel üldise lagunemise keskel need väerinda, kellel võitluse paratamatusest ja Eesti riigi ülesehitamise vajadusest selge arusaamine oli, lühidalt, väerinda jäi poliitiliselt mõtleja ollus. Selle vastu nägime okkupatsiooni ajal noori Bismarke Eesti rahvuslisesest passijvse vastu-paneku väerinnast lahkuvat ja saksastatud ülikooli kuuldesaale oma juuresolekuga austavat, kuna Eesti rahvajuhid vangilaagrites omi päevi mööda saatsid. Ei kohusetunnet ega isamaa armastust, isegi sündsusetunnet eitunud avalikuks.

J. Jans.

Suvel Tallinna.

Käesoleval kuul astub Tallinnas kokku Soome Ugri haridusekongress, mille vastu valmistatakse praegu kolmel pool: Ungaris, Eestis ja Soomes. Ka teisi Soome-Ugri rahvaid ilmub kongressile.

Lõpuks on jõutud nii kaugele, et tegelikult on asutud looma ühendussidemeid laiali asuvate Soome-ugrilaste vahele. Nüüd on neid tarvis osata õieti tarvitada — seda vastastikuse tutvunemise võimalust, mida ühine hariduskongress pakub. Me rahvad peavad seepärast hoolitsema, et nad kõik ja oma kõikide kihtide kaudu oleksid Tallinnas edustatud.

Sarnase suure ühise koosoleku korraldamise mõte ongi juba laius piires vastukaja äratanud. On seepärast tarvis et ka me maade üliõpilasnoorsugu seisukoha võtaks.

Suuremal määral, kui mingi muu kodanikkude kiht, tunnevad üliõpilased me rahvaste ligemate vastastikuste mõjutuste tarvet. Me tunneme, et Ungari iseseisvus ei ole ainult Ungari, Eesti iseseisvus ainult Eesti ja Soome iseseisvus ainult Soome küsimus, vaid need on kõik Soome-Ugri küsimusi, millest igäüks puudutab lähedalt Soome-Ugri tulevikku; oleme valmis sellest vastavad programmitised järeldused tegema. Soome-Ugri rahvad peavad leidma tee üksteise juure. Nad peavad tundma teine-teist ta tarvetega. See on vajaline, et nad võiksid tulevikus üksteist toetada kultuurilisis ja riiklikes püüdeis. Tallinna hariduskongress rajab sellele sihile teed. Peab selgus olema ka Ungari Eesti ja Soome üliõpilaste suhtumisest kongressile. Peame kõik tegema selle heaks kordaminekuks: peame tutvustama kongressi, äratama selle vastu või lahkult laialdastes kihtides huvi, õhutama soovi osa võtta kongressist.

Kuna kindel on, et kõigist Soome-Ugri maist kongressile saabub ka rohkesti üliõpilasi, on üles kerkinud mõte Tallinnas korruga ära pidada ka Soome-Ugri üliõpilaspäev, kus võimalik oleks lähemalt tutvuneda ja ühiselt nõu pidada. Seesugune üliõpilaspäev on kasuks ka hariduskongressile, lisades selle osavõtjate hulka rea sarnaseidki üliõpilasi, kes vast muidu Tallinna ei sõidaks.

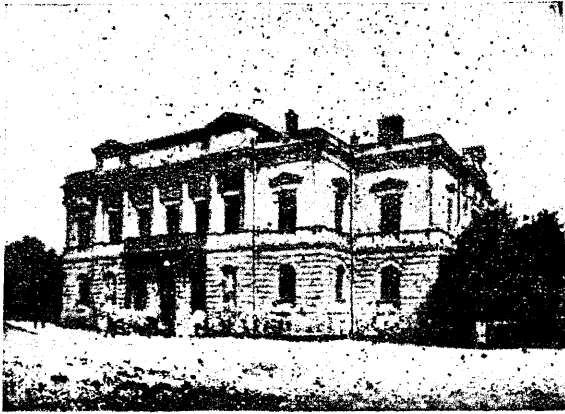
Agaga Soome-Ugri üliõpilaspäeva kordamineku eelduseks on, et tema hääks Ungaris, Eestis ja Soomes nii võimakat propagandat tehtaks, et osavõtjate arv tõelikult vastaks päeva nimetusele. — Selle eelduse teostamine aga — see ripub meist enestest.

Vilho Helanen.

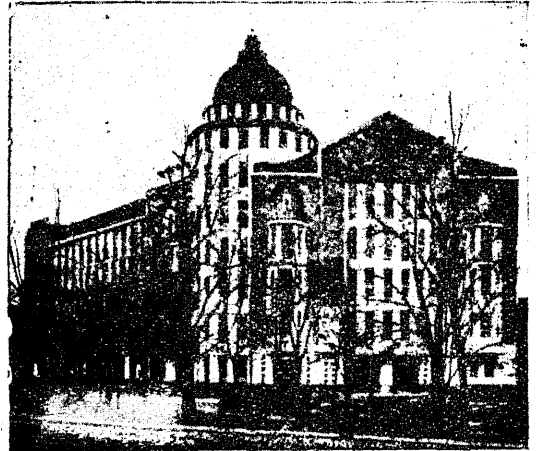
Üliõpilasmajad Soomes.

Üliõpilasmaja mõte tõusis Soomes päevakorrale juba läinud aastasaja 40-datel aastatel, kuid väliste olude tõttu oli vast alles 1858 a. võimalik tegelikult asja teostamisele asuda. Siis moodustati Üliõpilaskonna üldkoosoleku otsusel eriline „Üliõpilasmaja ehitamise komitee“, kes Helsingi seltskonna toetusel kohe korjanduste, pidu- ja kontsertõhtute teel omale sissetulekuid hakkas muretsema. Nii kestis see mõni aasta.

(senist maja hakati Vanaks Üliõpilasmajaks hüüdma). Uus maja sai valmis 1910 a. ja läks maksma 1.100.0000 Smk.; temas leidsid ruumi osakonnad. Kõige viimasel ajal on aga jälle ruumi puudus kätte jõudnud (osa Vanast Üliõpilasmajast on „Kansan Nayttämo“ teatri all). Praegu on kavatsusel Uue üliõpilasmaja laiendamise ümberehituse teel, mis maksima läheb 2.763.000 Smk.; sellest rahast on üliõpilaskonnal

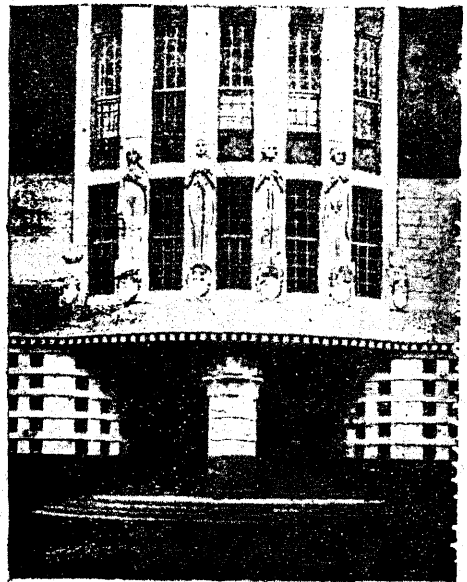
Helsingi „vana yliõpilasmaja“

„Uus yliõpilasmaja“ Helsingis

Eriti palju aitas komitee varade kasvamiseks kaasa ühe 12-ne liikmelise laulukoori poolt üle kogu maa korraldatud kontserdid. See laulukoor (3. kordne kvartett) on „kaheteistkümne“ nime all suure tutvuse omandanud ja tugevasti kaasa mõjunud praeguse „Ylioppilaskunnan laulajat“-koori kujunemiseks. 1867 a. oli ehitusfond tõusnud 160.000 S. margani; otsustati ehitusele asuda (krunt oli juba 1858 a. ostetud) ja 26. nov. 1870 võidi arh. Dahlströmi kava järele ehitatud maja pidulikult avada. Maja eesküljel seisab: Spei suae patria dedit. Kogutud rahast ei olnud jatkunud ja oldi sunnitud maja peale võlga tegema. On huvitav siin juures ära märkida, et ki Vene tuntud reaktionäär, minister Plehve Helsingi ülikooli kantslerina kord Soomes käes tunnistama pidi, et üliõpilasmaja väga tarvilik asutus on ning riik selle võlad enese peale peaks võtma ja niimoodi üliõpilaskonna võlgade koormast vabastama — peetagu meeles, et sama Plehve muidu sugugi nii väga sõbraliku pilguga ei vaadanud Soome üliõpilaste peale, kes oma rahvuslikkude püüetega ja tegutsemistega Vene keskvalitsusele alati muret tegid. —

Üliõpilaste arvu kasvamisega jäi maja varsti kitsaks, eriti osakondade ruumipuudus andis end teravalt tunda. Juureehitused ei suutnud palju aidata ja seepärast asuti 1909 a. arh. A. Lindgreni kava järele n. n. Uut üliõpilasmaja ehitama,

„Uus yliõpilasmaja“, sissekäik

praegu 1 miljon koos, muu osa loodetakse headel tingimistel laenata.

Mõlemad üliõpilasmajad on üliõpilaskonna omandus ja tema valitsetavad.

Kiri Tallinnast.

Akadeemilisest õhkkonnast eemal, väljaspool Tartut, on sunnitud õige paljud meie üliõpilastest viibima. Maakondades ja maakonna linnades on neid võrdlemisi vähe, kuid Tallinn, kui pealinn, on sellepoolest küll erakorraliselt õnnistatud maakoht meie vabariigi pinnal. On see ju ka arusaadav; teaduse jüngrile, kelle vaim küll Tartus „tudeerimiseks“ valmis, kuid kukur selle ettevõtte jaoks nõder, pakub Tallinn enam-vähem kindlaid võimalusi korralikuks äraelamiseks, ja isegi kui tahtmist ja püüdu jätkub, veel studiumi lõpetamisekski. Ja tõesti, üliõpilased on siin, n. ö. end „sisse söönud“! Missuguses asutuses, suuremas ettevõttes neid mitte ei oleks?

Oma elukutse tõttu on mul palju läbikäimist asutustega ja eriti igasuguste ametnikkudega. Esialgusel kokkupuutumisel arvad, et kõigi nende asjaajajate, sekretääride, jaoskonna ja osakonna juhatajate jne. laudade taga asuvad küll vist auväärt vilistlased või siis igal juhtumisel isikud, kes juba ammu selle igava tuupimise ja koolipinkide nühhkimise seljataha on jätnud. Jah, nii arvad, aga pärast tuleb välja, et lugupeetud vilistlane alles kavatseb 2—3 aasta pärast ülikooli lõpetada. Ega igakord ei ole tarviski kaemat tutvust, et teada saada, et sul tegemist on üliõpilasega: mõnel inimesel on paha viga, isegi võõraste juuresolekul lugeda raamatut, mis isearalisel kombel mitte nagu harilikult lauale ei ole pandud, vaid sahtlisse lahtiselt pistetud. Ilmkahtlemata võib niisugusel puhul öelda, et selle laua taga Tartu alma materi jünger enesele tarkust ammutab raskete katsumispäevade jaoks.

Kuid see on nii muu seas. Igal ühel on oma kutsesaladused ja miks neid kõigile avalikuks teha.

Igatahes on Tallinna asutustes ja ettevõtetes üliõpilasi väga palju. Tänuväärt töö oleks, kui andmeid koguda Tallinnas elutsevate üliõpilaste kohta: erilist huvi pakuks just nende jaotus töö liikide järele.

On ju üliõpilased tõesti mitmekesisemates ettevõtetes ametis. Rääkimata riigi- ja omavalitsuse asutustest, leiame üliõpilasi ärides raamatupidajatena, kassahoidjatena ja jumal teab, mis-suguste veel ametite peal.

Mis eriti iseloomustav — ajakirjanduses on üliõpilased juba ammust ajast peale end kodus tundnud olevat. Ka pealinna ajakirjandus ei ole selle poolest erand. Mul ei ole täpseid andmeid, kuid minu teada ei ole Tallinnas ühtegi suuremat lehte, kelle juures mitte üliõpilased kas reporteritena või toimetuse liikmetena ei töötaks.

„Vaba Maal“ on näit. 2 toimetuse liiget-üliõpilast, „Kajas“ vist veel rohkemgi ja ka „Päevalehes“ oli igatahes hiljuti, kui mitte nüüd, üliõpilasi toimetuse koosseisus. Kuid mitte kõik

Kunstiajaloo professor

Dr. Helge Kjellin

lahkub Eestist ja Tartu ülikoolist augustikuul s. a. Suve jooksul tahab auväärt teadusmees uurimisi ettevõtta Lääne- ja Saaremaa kirikutes.

Sündind 24. aprillil 1885 a. Rootsimaal. Astus 1907 a. Upsala ülikooli, õppides kunstiajalugu, kunstiteooriat ja kirjan-dusteadust.

Üliõpilaspõlves võttis osa uurimistest 50 kiriku juures Upplandis ja Gotlandis. 1913 a. omandas cand. phil. astme kunstiajaloo ja kunstiteoorias. Hiljem iseseisvalt läbiuurind üle mitmesaja kiriku Rootsis ja Daanis, tegutsedes vana ja keskaja kiriku-kunstiga. Korraldand ja katalogiseerind mit-med suuremad kunstikogud.

Omas 1917 a. lic. phil. ja samal aastal Dr. phil. astme. Kunstiajaloo dotsent Upsala ülikoolis 1917 a. pääle. Profes-sor Tartus 1. jaanuarist 1922 a. Prof. Kjellin on uurind Eestis paljuid kirikuid; korraldand kunstiajaloo Instituudi ja E. Rahvamuseumi kunstikogud.

Trükist ilmund teadusliikkude tööde arv ulatab üle kuue-teiskümne.

ei juhtu marjamaale, teised peavad ka „muste-mate“ kohtadega leppima. Ma teadsin üliõpilast, kes läinud suvel ühe kaubamaja juures kotte peale- ja mahalaadimas käis. Kaebas küll, et raske amet olla, aga raha ikka teenivat, kahjatses ainult, et igapäev laadimisi ette ei tulevat, ei olla sellepärast alati teenistust

On ka teisi tüüpe. Võtame näit. kas või kutselised agitaatorid. Ka nende hulgas on üli-õpilasi, kuid selle küsimuse arutamise-ga olen ma juba Tallinna piiridest välja läinud, sest agi-taatorid, peasjalikult nooremad, kelle hulka ha-rilikult ka üliõpilased kuuluvad — hulkusid kihutustööd tehes ja hulguvad enamalt jaolt, muidugi ka tulevikus, maal ringi.

Nagu näha, ei ole Tallinnal põhjust üliõpilaste puuduse üle kaebada, vast koguni küll vastupidist võiks väita. Õnnetuseks ei tähenda üliõpilaste rohkus aga veel, et üliõpilased end siin ka sarnastena tunneksid. See seltsimehelikkus ja vastastikune solidariteet, mida Tartus enam-vähem, iseäranis org-des, tunda võib, ei ole suutnud siin veel juurduda.

Kahtlemata on selles üks suurematest põhjustest — kohase org-i puudus. Ei ole kohta, kus käia, ei ole ksv-te „sõpreringi“, kus laul võiks kõlada, kelle seltsis võiks vaba aega mööda saata ning sellepärast on ju loomulik, et sarnane üliõpilaselu, nagu Tartus, Tallinnas peaaegu täielikult puudub.

Üksikud üliõpilased ühisest org-ist, mis neid seob, hoiavad ka Tallinnas sidet alal ja nii mõnigi kord kuus lasevad nad kusagil omavahelisel koosviibimisel cantust kõlada, kuid suurem osa, organiseerimatud, jäävad sellest lõbust ilma — org-i puudusel.

Omal ajal kutsuti küll just eriti tallinlaste üliõpilaste poolt ellu „akadeemiline klubi“, kuid selle org-i populaarsus näib kaunis vähene olevat. Puhtorg-ina laiendas oma tegevuse eriti just Tallinna ja Harju maakonna peale ka M. Ü. S. „Concordia“, kelle filiaalgi Tallinnas pidavat asuma, kuid nähtavasti ka selle org-i juhtivamad jõud näivad Tallinnast vähe hoolivat, sest seltsi tegevus on piirdunud ikkagi peajasjalikult ainult Tartuga. Org-del oleks siin aga tõesti laialdane tegevuspõld — peale puhtorganiseerimise ülesannete avaneksid võimalused teaduslikeks uurimiseks seltside või sellekohaste sektsioonide kaudu. Teaduslised ettekanded, andmete kogumised, kultuurharidustöö linnas ja maakonnas j. p. m., ühenduses sellega aegajalt kaasas käivad lõbustused, mis vahelduseks selles mitmekesises tegevuses, kõik see avab laia tegevusvälja teaduse jüngritele Tallinnas, kes praegu liiaks süvenenud on oma igapäevsesse askeldusisse.

Ambrosius.

Kunstikool „Pallase“ esime lend:

Natalie Mey, Ferdi Sannamees, Kuno Weeber, Eduard Wiiralt.

Kunstikool „Pallase“ mõneaastase tegevuse viljana on väljasaata sel kevadel esimesi lõpetajaid, mille puhul näitus tutvustab meid koolitöö kui ka lõpetajate saavutuste paremikuga.

Kooli algsemaid ülesandeist on, et õpilased omaksid vormi mõistmise, siis kompositsiooni ja koloriidi alad. Ja seda on saavutat.

Eriti küps on Wiiralt (graafika alal) Suuremate kompositsioonidega esineb Weeber, mis konstruktsioonis vasturääkimisteta läbi viidud

Wast kõige küpsem on koloriidis N. Mey andes edasi õrnumaid varjundeid.

Huvitav on konstaterida, et ükski lõpetajaist ei taotle kindlaks kujunenud stiili, mis noorte juures tihti esineb. On õpitud ja võetud mitmelt poolt, nagu see õppimisejuures loomulik.

On rõhutat kahte — vormi tundmist ja koloriiti, mille tõttu selgelt tundub kujudes realism värskes ja mahlakas värvis. See annab kunstikool „Pallasele“ miski impressionistilise üldmulje, kuigi mitte sõna täpses mõistes. See voores peegeldub Mey ja Weeberi maal, samuti Sannamehe siluettses skulptuuris. Siia juure on vaid uuemad voolud annud tuntavaid sadestusi, nii Weeberi kujude ekspressionistilises üldjoones, kohati Mey kompositsioones ja Sannamehe pikaks venivais skulptuuris. Eriti laialt valguvad on Wiiralti võtted, mis kord läheneb keskajale, siis annab puhtekspressionistilisi toodeid, imiteerib Japanit, siis omab Indiast, kuid sääl kõrval üle tõuseb ikkagi kunstniku isikuline mina.

Peatume iga üksiku juures tagasisivaatega algatmelisele õpingaja üle, mis nüüd möödab.

Mey, Natalie, sündinud 1900 a. Liibavis (pärit Hiiumaalt). Lõpetanud Tallinna Tüt. güm. 1918 õppind Peterburis „Kunsti Edendamise Seltsi“ koolis, astund „Pallasesse“ 1921, töötades k-nik Triik'i ateljees.

On illustreerind rida ilukirjanduslisi teoseid („Tallihari“, „Pältänava poisid“, „Kuu jutustused“, „Kingsep ja päharet“ jne.) samuti kooli raamatuid. Osavõtnud Kunsti-Ühingu „Pallase“ ja „Arsi“ kunstinäitusist.

Esitet näitusel 28 väljapanekuga, akvarell illustratsioonid, kavandid ja joonistused.

Paari aasta eest näitas end N. Mey pääasjalikult häis akvarell karrikatuuris, millest nüüd loobutud. Kuid mõ-

ningaid ja õige tugevaid karrikatuuuri võtteid on jäänd joonistusse (näiteks varvaste piirjooned). Selle est valitseb Mey täiesti ja hästi akvarelli üle. Koloriit on puhas ja üleminekuks nüanseeriv. Just värviline toon on kõige tugevam, kunstnikulisem. Joon ei ole niivõrra tõsine, kujude poos pole alati usutav, kuid siis kõneleb ainult koloriit, „unistajas“ kerge „hullus“ süngel, „surijas“ raske. Näiteks № 7, ema surnud lapsega. Milline huvitav toon.

N. Mey on läbi maaliine. Kuid ande ulatus ei tundu nii lai. Ta kujus on liigkergust, kujude vastupoolsust liig vähe. Joon isegi liig kodune. See oletab N. Meyle tänuväärt ala illustreerimise, kuigi etteahendused liigjuhulikud olla suudavad, eriti praegusel korral, kus alles kunstnikuks saabumise ja enese leidmise esimene aste läbi mindud.

Sannamees, Ferdi, sünd. 1895 a. Otepäas. Õppind säälsamas ja Tartu Kommertsikoolis. 1920 a. astub kunstikool „Pallasesse“, hiljem spetsialiseerudes skulptuuri alal skulptor Starkopfi juhatusel. 1923. a. suvel täiendab end modern skulptuuris Dresdenis k-nik K. Albiker'i ateljees. Osa võtnud „Pallas Ühingu“ kunstinäitusist 1922 a. päale.

Sannamees on näitusel esitet hulga skulptuuriga portrees, figures ja skitsedega. Portree ala on huvitav, on tabatud vormilist täpsust, kuigi liig üldmuljes. Üheks paremaks peab prl. Lukatsi portreed pidama.

Kuid paremiku Sannamehe väljapanekuist moodustavad väikesed figuurid (prongsist) ja gipsist skitsed muljeliste piirjooniga, kus puudub detail, mille tõttu valitsema pääseb pehme, õrn siluettsus.

Kahte neist on suurendet (Enesetapja ja Naisfiguur), kuid liiga vabalt ja hoolimatult. Naisfiguuris tundub eba-proportsionaalsusi. Võetagu alt jala läbimõõt; puusade kitsus; pää laius jälle. Skitse on tervikulisem.

„Enesetapja“ detail on kindlam, ilmekam, mille tõttu seda eelistada võib esimese kõrval.

On vormi, on tehrikat, on modelleerimise oskust. Weeber, Kuno, sünd. 1898 Harjumaal. Õppind Pärnus, siis Tallinnas lõpetades Nikolai güm.

Töötand k-nik Laipmanni juures 1½ a.; poolaastat skulptor J. Koorti juures; aasta k-nik Triik'i joonistuskursust „Kunsttööstuse“ kooli juures osa võtnud.

Teenib sõjaväes 1½ a. käies kahurväega liinil. Hiljem teeb läki velskeri kursused ja astub Tartu Ülikooli arsti-

teaduskonda. 1922 a. astub kunstikool „Pallasesse“, kus päämise juhatase omab N. Triik'ilt kompositsioonis ja konstruktioonis. 1923 a. suvel täiendab end Berliinis, Dresdenis ja Kasselis k-nik Zelleri juhatusel.

On osa võtnud E. K. K. Liidu näitustest 1922 ja 23 a. Weeberil on näitusel 9 maali ja vähe rohkem joonistusi. Kogu esitus tunnustab, et siin on saabumas meie õlimaali alal tüse esitaja. Pintsli tõmme on lai ja jõurikas, koloriit, kuigi mitte eriliste voorustega, siiski omapärane, komponeerimine kindel.

Kompositsioonilt on hää „Suplejad“, kuigi väljatõttus puudub. „Võitluses“ on antud sügavust, kujudes füüsilist jõudu ja joontes rütmi. Küps on „portree“, samuti huvitav on „alevimajad“ meeleolulises koloriidis.

Tehnikas ei ole Weeber, võrreldes teistega nende aladel, küps ja kindel. Ta kompositsioon tükitab kohati esile konstruktioonina, näiteks „Muusika“, kus tundub kujudes võetud poosi. Kuid jõurikka võtte, kindla figuuri, mahlaka koloriidi ja oma aine ala — õlimaali — tõttu tõuseb ta üle teistest.

Wiiralt, Eduard, sünd. 1898 a. Peterburi kub. Haridust omand Tallinna „Kunsttööstuse“ koolis. Vabadussõjast Soomusrongil osa võtnud. 1919 a. astub „Pallasesse“. 1922 ja 23 suvel töötab Saksi Riigiakadeemias skulptor Werneri juhatusel.

On illustreerinud ajakirju ja raamatuid.

Wiiralt'i väljapanekud arvuliselt on kaks-korda samapalju, kui teistel kokku. Pääsajalikult graafika, siis mõned tooded skulptuuri alalt.

Wiiraltit graafikuna võib kui sündmust meie kunstis ja illustreerimises võtta oma hääde tagajärgede ja suure produktsiooni tõttu. Ometigi kinnitab ta ise, et kõik see on olnud kõrvalala, aineline paratamatuse villi, kuna tõsiselt veetleb skulptuur, millele kavatseb ka esimesel võimalusel üleminna.

Kuigi väljapanekud skulptuuri alalt sedavõrra tähelepanu ei oma graafiliste tööde kõrval, kuid nad on siiski isikupärase käsitlusega läbi viidud, mis julgustab alamuutmist.

Graafika, illustratsioon on olemuselt ala, mis kõigub puhtakunsti ja käsitöö vahel. Locmulikult ei ole siin saavutused samavääriilised skulptuuri alaga. On tänuväärne olla veel ennast otsimas, kuigi ühel alal saavutused on peaaegu täiuslikud.

E. Tennmanni „Usuõpetuse lugemiku“ illustratsioonide seeria on uus ja omapärane toode samasisuliste graafiliste teoste kõrval ja sugugi mitte nõrgem teistest. J. Jaiki „Võrumaa juttude“ seeria on samuti huvitav, milles edasi antud huumori, nukrust ja õndsust. Väga hääd on annud Wiiralt litograafias, offortis ja lõigetes.

Üldiselt aga sarnase suure produktsiooni ja täiuselise tehnika juures tundub hädaohuna ainult tehnika esile tõkkimine. Wiiralt mängleb joonega, mis jääb kuivaks. Nii on trükid mahlakamad, joones tundelisemad, tänatud nende erilisele tehnikale.

Kuid Wiiralt on and püsiva tööjõu ja tahtega. Tema ärakäidud tee on lõpetajaist kõige suurem, tagajärjed samuti ka kõige küpsemad.

On võimalik olnud jälgida lõpetajate saavutusi kooli näituste kaudu. Kõige laialtulatulisemalt on edasi sammund Weeber, siis Wiiralt. N. Mey on viimasel ajal värvi erivärvingud omand, Sannameese projekteerib skitsesid suur figuuridesse. On areng ja edasijõudmine igahäe tõis. On kooli uhkuseks esimeses lennus välja saata lõpetajad, nagu neid näitus esitab.

Loomingu tee on igavesti olnud võitluste tee, puuduste ja kannatuste tee. Eriti tänamatu on kujutava kunstniku tee, päälegi veel ühe väikse-rahva juures. Kuid kunstniku silmine kutse, ainult see tõstab ja õilistab loomingu silmapilkudega ja päästab tegelikkuse virilaist ja kibedaist pette-kujudest, mis paratamatult hulgana ees.

Meie kunsti tuiksõon üldiselt on nagu vaikind. Ei kusagiltki uut, jõulisemat hüüdu nooremate poolt. Vaja oleks elusamat elu, põletavamad püüdu, uusi otsimisi ja probleemi asetamist. Kuus kuuleks häämeelega m a h a h ü ü d u ükskõik kellele ja kuidas, u u e, s a a b u v a nimel.

J. Pert.

Soome Keele lektor

Pr. Hilja Kettunen

on vabastet omal palvel Ülikooli soomekeeli lektori kohuset, arvates 1. juulist s. a.

Pr. H. Kettunen on sünd. Helsingis 27. oktoobril 1888 a. Üliõpilaseksami teinud 1908 a. Öppind Helsingi ülikoolis Soome keelt, kirjandust, folkloret ja esteetikat. Töötand 1912 a. Kristiania ülikooli raamatukogus sugemeid korjates Ibsenit käsitava laudaturi tööks.

Hiljem Soome öppiva noorsoo karskusliidu sekretäär ja karskuslehe „Pohjantähti“ väljaandja. 1918 a. stügisest — 1. märts 1919 Turu soomekeelse ülikooli korjandustoimkonna sekretäär, siis „Uusi Suomi“ ja „Iltalehti“ kirjasaatja Tallinnas kuni 15. aug. 1919. Valit Tartu Ülikooli soome keele lektoriks 31. mail 1920 a.

Kodanlisteteenete eest Eesti vabadussõjas on annetat I-se järgu vabadusrist.

Eesti-Soome-Ungari yliõpilaspäev

Tallinnas 19.—21. juunini.

Soome-Ugri kultuurkongressi ajal on otsustet ära pidada Tallinnas Soome-Eesti-Ungari yliõpilaspäev. Päeva eesmärgiks on: leida lähenemisteid hõimurahvaste akadeemilise noorsoo keskel, selles mõttes on yliõpilaspäeva töökavva võet vastavad ained. Soome poolt esitet kõne teemiks on näit.: „Mis tuleb teha hõimurahvaste yliõpilaste lähendamiseks.“ Eesti poolt: „Mis võivad ja peavad yliõpilased tegema hõimurahvaste lähenemisele.“ Ungari poolt esiteta kõne teem pole seni veel teada.

Pääle ametliku osa on yhtlasi kavatsusel yhine väljasõit ja pidulik oleng Tallinna lähedal kusagil mererannal.

Loodame, et I sellisest päevast Soome-Ugri rahvaste ajaloos vastaval arvul osavõtjaid leidub. Oleks igatahes häbiks eesti yliõpilastele, kui need vähem edustet, kui soomlasi, keda kuuldavasti õige rohkel arvul loota on.

Läheme kaasvõitlejad kõik Eesti-Soome-Ungari yliõpilaspäevale Tallinna 19.—21. juunil.

Kaks üliõpilaslaulikut.

Üliõpilaslaulik, kogu üldiselt lauldavaid üliõpilaslause. Kogunud Rich. Janno ja Jaan Poska, studiosi Universitatis Tartuensis.

Laulud üliõpilastele ja kõigile, kes laulu armastavad. Kogunud Magister Cantandi.

Enne ei olnud ühtki, nüüd korraga kaks. Kuid meil on see ikka nii olnud, et ühest mõttest mitmed kinni haaravad, endaehte, mis igakord pole soovitatav. Vaadelgem siis ligemalt neid raamatuid, mille mottoks pereat tristitia.

Lubatagu sissejuhatuses paar sõna. Kõigepeält kartuse avalduseks, et siin üksikute laulude kohta esile tood mõtted tahtmata võivad olla isiklikud, sest maitseid ja meeleolusid on ju nii mitmesuguseid. Käreda kriitika ees püsiks küll vähesed neist laulest, kuid peab arvestama oludega: meie üliõpilaslaulude valik on ju nii piirat. Ka pean mõnestki laulust mööduma vaikides, sest pole võimaldud tutvuda nende meloodiaga, mis sarnaste laulude juures väga tähtis. Nii paljudi sisult tühiseid laule on lugupeetavad just viisi tõttu. Mõned laulud sobivad ainult soolo- või koorilauluna, ja sarnaste koht poleks neis kogudes (näit. „Terve vald oli kokku aetud“). Ka pole eelseisvates ridades piüt ligemalt piiritleta ideaalselt üliõpilaslaulikut ega arvustada käesolevate laulikute üldist tasapinda, sest need on ju ainult oleva materjali kogud, vaid neid ainult võrrelda.

Mõlema lauliku autorite lähtekohad on erinevad: praktilisus ja maitserikkus. R. Janno ning J. Poska üliõpilaslaulik on juba väljusest maitserikkam; samuti on paigutatud laulud sisult järjekorda. Magister Cantandi on, praktilisuse mõttes, paigutand laulud tähestiku järjekorda. Eelistaksin viimast jaotust, sest need raamatud peavad olema tegelikult kergesti käsiteldavad. Kahjuks pole käesolevas kogus tähestiku järjekorrast tarvilisel määral kinni peet; Magister Cantandi on tähestiku kallal tarvitand koguni lubamata omavoli, paigutades täht „V“ kõige lõppu ning „Ä“ ja „Õ“, „A“ ja „O“ järele, milline järjetus eesti tähestikule võõras. Ka väljusest oleks raamat võinud olla maitsekam, millega praktilisus poleks midagi kaotanud.

Käesolevaist kogudest on märksa mahukam Mag Cantandi oma, kuid kahjuks mitte sisukam (kui jätta arvestamata lisana tood saksakeelsed üliõpilaslaulud). Sinna on paigutatud rida mage-sentimentaalseid ja igand ning muidu mittekohaseid laule, mis vaevalt üliõpilaste hulgas lauljaid leiavad, näiteks „Ära ilmal“ valu kaeba“, „Kaevule ma töötasin“, „Kui inimene tuleb ilmale“, „Lilla istus kamberissa“, „Ma olen väike karjane“, „Saaniga sõitsin sahal“, „Uks

ilus mõisa Eestimaal“, „Kord elas mölder veski peal“(!), „Nüüd siin kloostris igavuses“ jne. Pean ülearuseiks ka sarnaseid kitsaringkondlisi ja igand laule, nagu „Lõpku ära pidu kära“ ja „Vaigistage kõne kõmu“, Küll oleks kogus olnud tervitetaavad R. Janno ning J. Poska raamatus esinevad „Tormi ees murduvad tammepuud“, „Kaljuvald mu isamaa“, „Maarahva, talupoega vaba maa“, „Näe, tormine Väinöla lahe“, mõned võrdlemisi õnnestund tõked („Anna poiss karikas mulle“, „Noormees isamajast lahku“, „Kui on jõudnud sügise“ jne.) ja mõningad teised laialtlugupeetavad laulud.

Lisana sisaldab Magister Cantandi laulik 33 saksakeelist üliõpilaslauu, mida ei saa pidada ülearuseks. Küll oleks nende juures võid hoiduda eksitavaist redaktsiooni- ja trüki vigadest.

R. Janno ning J. Poska laulik on väiksem, kuid sisult tihedam, laulud enam valit. Siiski oleks võind veel välja jääda laulud nagu „Ants läks naist kosima“, „Kus sa käisid, sokukene“, „Oh, mis olen vanematel“ teinud“, „Sauna taga, tiigi ääres“, „Õhtu ajal tihti ma“ ja m. t. Selle asemel oleks võind aset leida mõned laulud Magister Cantandi kogust, nagu kõigepeält isamaa hümn, „Minge üles mägedele“, „Mu isamaa armas“, „Mul ukse küljes väike kell“, „Röömus üliõpilane“ ja mõned teised.

Mõlemast kogust oleks minu arvates võind puududa maitsetud ja läged „Ants oli aus saunamees“, „Mäe otsas kalju lossis“, „Pea õitsend lilled“, „Kord olin mina seakarjus“, „Kui toonekurg mul poja tõi“, mida senini lauldud vast ainult paremate mittemõistmisl.

Kaks laulikut sisaldab üldse 178 laulu + 33 saksakeelist. Tegelikult on laule R. Janno ning J. Poska laulikus 106, Magister Cantandi omas 126, kuid neist esineb mõlemas laulikus kõrvuti 54. Arv pole väike, kuid kui vähe on neid, mis tõesti ütlevad pereat tristitia! Nii mõnigi koht on tühi. Argu siis pahandatagu, kui neid kohte on täidet joomalaulega. Omapärane üliõpilaslauu puudub pea täiesti. Ootame seepärast selle vastsündinuid nagu noori ilmakodanikke Eestis. Kahtlemata oleksime saanud ka siis rõõmustavama pildi meie üliõpilaslauust, kui mõlema kogu autorid oleks ühiselt ilmutand üheainsa lauliku, täiendades üksteist ja lõikudes maha liigliha. Laulimisel mõjub kahtlemata takistavalt ka asjaolu, et laulude redaktsioon kumbagis kogus on erinev. Tahaks seepärast küll loota, et kui olevad trükid otsas (mida kuuldavasti pea oodata), siis välja antakse üks ühine üliõpilaslauk.

K. K.

Eesti Yliõpilaskunna maleturniir.

Juba ammu teadsime, et malemäng oli tähtsal kohal, yhes teiste intellektuaalõbudega Eesti yliõpilaskunnas. Siiski puudus meil senni realsem ylevaade meie malejõudude kohta. Kuid asjaolu, et paaril viimasel aastal Tartu Maleseitsi poolt korraldet maleturniiril just yliõpilased omasid esimesed kohad mõlemas mängijate kategorias, lubasid oletada, et meil, yliõpilaskunnas, võrdlemisi väga häid malejõude leidub.

Selle latentse jõu esiletoomiseks otsustas ryhm asjast huvitet kaasvõitlejaid korraldada sel aastal yliõpilaskunna maleturniiri ja katsuda yhes sellega panna alust yhele uuele Eesti Yliõpilaskunna traditsioonile — igaaastaseyliõpilaskunna maleturniirile.

Ylmainitud algatajate ryhm kutsus seepärast 13. II kokku kaasvõitlejate-maletajate koosoleku, kus otsustati korraldada s. a. yliõpilaskunna maleturniir. Koosolijad valisid 5 liikmelise Turniirkomitee, mille esimeheks ksv! J. Maide ja sekretääriks A. Myllerson said. Turniirkomitee töötas välja turniirikava ning pani seda järgmisele koosolekule 17. II ette, mis ka väikeste muudatustega vastu võeti. Turniirist osavõtta lubasid järgmised 22 ksv! ksv!: V. Baumann, O. Hindberg, G. Jaaska, O. Kerge, F. Kibbermann, V. Kiimann,

R. Käbin, M. Köstner, E. Lavrezoff-Fiegel, R. Lukats, S. Malinski, H. Muishneek, H. Must, O. Oert, E. Paris, A. Renning, O. Roost, S. Sivers, A. Tiit, P. Viiding, O. Viin ja A. Zöbin.

Neist astusid pärast turniirist välja 9 ksv! ksv!: S. Malinski, A. Renning, A. Zöbin. E. Lavrezoff-Fiegel, E. Paris, O. Viin, O. Roost, M. Köstner ja R. Lukats, kuna H. Must yleyldse turniiris ei mänginudki.

Mängiti 4 korda nädalas: esmaspäeviti k. 8—12 ö. E. Ü. S. „Põhjalas“, kesknädalati ja reedeti k. 8—12 ö. Yliõpilasmajas, kuna pyhapäiviti k. 4—8 ö. samas kohas pooleli jäänud partiid lõpetati.

Auhindu oli määrat 5. Esimesele kohale tulija saab selleaastase yliõpilaskunna malemeisteri nime ja peale selle h-ra J. Raudsepp'a poolt annetet luust malendit yhes puust lauga kokku yle 2.000 marga väärtuses. Peale selle otsustati veel yks auhind määrata ilusaima ja elegantima mängu eest. Kahjuks pidid teised võitjad majanduslisil põhjusil oma võitute eest turniirkomitee poolt kavatsatud reaalsest autastust ilmajääma ning leppima ainult moraalise teadmiseega oma mängutugevuse kohta yliõpilaskunnas. Turniir kestis umbes poolteist kuud ning lõppes 11. aprillil järgmise tagajärjega:

nult kohusetundes, et on tarvis teha midagi. Siit on arenenud Seltsi põhimõtteline seisukoht ja ta tegevus kõikides tema eriharudes.

Seltsi tegevus sihiti alguses kõigepealt kahele eri tööväljale. Soomes olevad Karjala ja Ingeri pagulased olid üheks neist. Nende keskel tehtud haridus- ja äratustöö peale juhtis A. K. S. oma tähelpanu algusest saadik. A. K. S. koolitab mitmeid kümneid hõimu pagulasi, keda ta on juhtinud õppimisteele: rahvakoolidesse, rahva-ülikoolidesse, ühiskoolidesse, põllutöökoolidesse jne. Praegu püüab Selts juhtida neid, kellel on ju seljataga mingisugune alg või sagedasti kõrgemgi haridus, peaasjalikult praktilisele, majanduslisele j. n. e. elule kõige tähtsamatesse koolidesse, nagu siis põllu- ja metsaasjanduse j. m. selle sarnastesse õppeasutistesse.

Teine tähtis viis mõjuda pagulaste keskel on olnud see, et on saadetud maale ringi käima Seltsi liikmeid kahe viimase suve jooksul. Ringikäijate ülesandeks oli mõjuda võimalust mööda kõnede ja omavaheliste jutuajamiste kaudu j. n. e. pagulaste peale. Viimasel suvel oli ringikäijate arv 50 inimese ümber. Nende hulgas oli ka 4 kreeka-katolikuusulist vaimuliku seminarit õpilast, kes pagulaste usuolu eest hoolitsesid.

Tänavu suvel käisid paar saadikut pagulaste keskel, et nende hulgas elule äratada noorsooseltsi.

Teine tööala, kus Selts algusest saadik on tegutsenud, on poolehoidu äratamine hõimuküsimuse vastu soome ringkondades, peaasjalikult ülikoolinoorsoos.

Tegevus on selles asjas siis, nagu mainisime, süvenenud, käsitades rahvusetunde tõstmist ja aktiivset, tööle ning tegevusele kohustava isamaa-armastuse sütitamist. Tegevusabinõuks on olnud lai propaganda, mis on tehtud ajalehtede kaudu. Seltsil ongi selleks otstarbeks oma häälekandja „Suomen Heimo“ nimeline ajakiri. Selts on välja andnud hulga lendlehti, mis on laiali laotatud tuhandete viisi üle maa. Kevadel maal ringikäijatel oli ka tähtis paik teiselgi tööalal. Nad tutvustasid hõimuküsimusega ja A. K. S. aadetega neil sadadel hõimupidudel, mis nende mõjul korraldatud mitmel maal. Nende töö on need mitmed Karjala-Ingeri seltsid ja toimkonnad, mis asutatud A. K. S. osakondadena ja mille arv ulatab 100-ni. Suuremad hõimupidud, mida A. K. S. on korraldanud, on iseseisvuse päeva hõimupidu Helsingi rahvusteaatriis.

Teda on peetud juba kahel aastal ja ta oli selle suurpäeva kõige rohkem tähelpanu äratav piduvõimalus. Oma tähtsus on olnud hõimupropagandas ja üldse hõimutöös neil Karjala seltsidel, mida A. K. S. osakondadena on mitmes koolis. Olgu nimetatud veel siin Seltsis väljaantud Karjala-Ingeri ala käsitavad postkaartid, mis on väga õnnestanud hõimupropaganda abinõu.

A. K. S. tegevus on ulatanud teatud määral isegi väljapoole Soomet. Selts on ühenduses Ungari rahvuslase Üliõpilasseltsi „Turuliiga“. Käesoleval kevadel korraldatakse vist üliõpilaste vahetus Ungariga. Selts on harrastanud muudki ühistööd ungarlastega ja Ungari propagandat. Mis puutub Eestisse, siis on A. K. S. püüdnud siingi soetada vahekordi Eesti rahvusliste üliõpilaste organisatsioonidega, kuid ei ole siin saavutanud tagajärgi. Põhjuseks on vist see, et Eestis ei ole olemas A. K. S. ega Turuliile vastavat organisatsiooni. Tartu Ak. Hõimuklubi, kes küll tänuväärilise harrastusega on pidanud suhteid Soomega, vastab vist küll Helsingi ja Turu hõimuklubile.

A. K. S. ei ole siis Eestis vennasorganisatsiooni, mis tõenäoliselt takistab A. K. S. töötamist siin. Läänud suvel alustas A. K. S. tööd Eesti-Ingeri heaks. Seltsi poolt määratud 2 saadikut käisid Eesti Ingeri küldes tutvunemas sealsete olude ja tarvidustega. Seltsi poolt tehtigi siis mõnesuguseid algeid Ingeri koofiasjas sellega, et esinedi Eesti valitsuse ees ettepanekuga. On ometi teadmata, kuhu need esitused on jäänud.

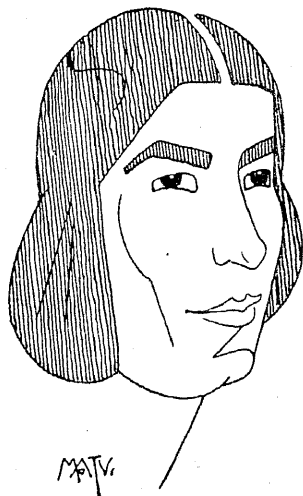
Kui siin ei või piiratud ruumi pärast anda üksikasjadesse minevat, põhjalikku, kõiki algatus ja eri tööviisi seletavat kirjeldust A. K. S-st, siis tuleb leppida üleval toodud enam või vähem üldiste tähendustega.

Pööratagu ometi veel tähelpanu seltsi sise-mise tegevuse peale. See on korraldatud isearalise põhikirja järele; Seltsi liigete kohustus- test oleks m. s. järg.:

a) aina ja igalpool mõjuda igal viisil rahvustunde, aktiivse isamaa-armastuse, vastutustunde tõstmiseks ja kindlustamiseks kui ka soome sugu pärisvaenulise hädaohu selgitamiseks;

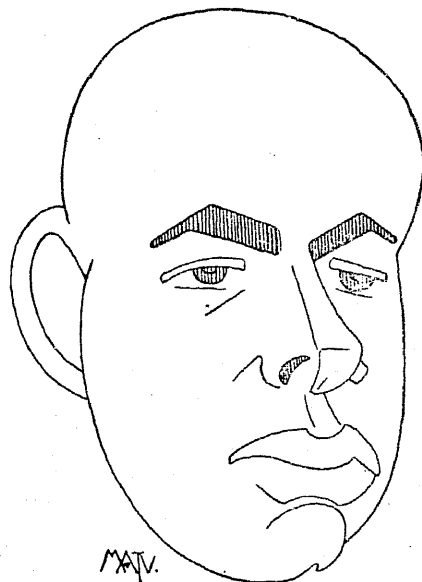
b) kasvatada eneses neid meie iseseisvuse kaitsmiseks ja vägeva, suure Soome loomiseks tarvitisi hüvesid;

c) levitada Karj. ja Ing. küsimustega tutvumist ja eneseharimise kaudu ise koduneda neisse küsimistesse;

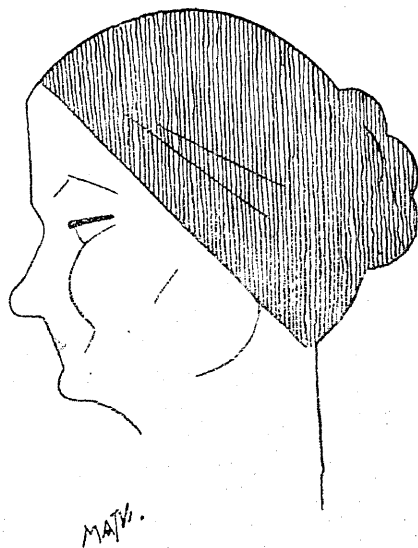
Virve Huik

Akadeemilisest Kirjandusühingust Üliõpilaskonna kevade kõneleja (maiõhtul) — mahutanu seepärast pildi viimasesse kevade-numbri.

Jaan Poska

Studiosus Universitatis Tartuensis. Tuntud rahvaluule harrastaja — suured teened sel alal. Kuulsuse omandanud eriti „Kui ööpik laulu laksutas“ — laulu õnnestunult rahvasuust ärakirjutamise ja trükis avaldamise läbi.

Ann Tamm

rahva suus rohkem „tädi Tamm'e“ nime all tuntud. Hõimuklubi esimene president ja majaema. Laiendas hiljem oma majaema tegevust kogu setu ja liivi rahva peale — käies hää tädina nende lastele igal pühade ajal kompvekka ja aabit-said viimas.

d) täita karvapealt ja kahtlemata tehtud otsuseid;

e) harjuda sõjameheliku korralikkusega.

Iga liige vannub A. K. S. mustale lipule vande, et pühendab oma elu Soome rahvuslisele ärkamisele, Karjala ja Ingeri vabastamisele, Suure-Isamaa loomisele. Iga liige peab olema vähemalt ühe poolaasta A. K. S-s. ja selles töötama laitmatult, enne kui saab anda lipuvande. Iseisvusepäeval 6. XII. ja Snellmani-päeval 12. V. on lipuvande-päev. A. K. S. seltsis on tahetud arendada vastastikuse usalduse ja seltsimehelikkuse kasvatatud oma asja õiguse ja lõpulise võidu sisse uskuv vaimline võitlusekorraldus. A. K. S. liikmete arv on praegu vähe üle 200 inimese, kes jagunedes eriosakondadesse ise võtavad tööst aktiivselt osa. A. K. S-il on olnud algusest saa-

dik elav poolehoid ja sallivus nii üliõpilaste ringis kui ka suures rahva hulgas. Aga ka ei ole olnud puudu vastutöötamist Üliõpilaskonnas on olnud vahete vahel ägedatki võitlust ning Üliõpilaslehes samasugust poleemikat. Aga lgatahas on kindel, et Üliõpilaskonnas on sündinud ärkamine ja erksamaks saamine. Vastuseis kuulub ka siia, sest sellele järgneb vastumõju. Mitmel pool väljaspool üliõpilasingkonda hakati A. K. S. arvustama ja teiselt poolt jälle kaitsma.

Eitav arvustus on vähehaaval vaikinud. A. K. S. hakkab saama suuremal määral tunnustust, et tema tegevus on pühendatud üksi Isamaale ja Soome hõimule. Ja kui A. K. S. jaksab sisemiselt areneda nii tugevaks, kui ta tegevus seda eeldab, siis võib ta kindlasti loota poolehoidu ja edu.

Aaro Pakaslahti.

Lõppsõna¹⁾.

Härra V. Adamsi vastus minule päälkirjaga „Ühele haavatud kuulsusele“ „Üliõpilaslehes“ nr. 6 näitab liigne kord, et ainult venelane eht „no матерному“ oskab sõimata. Mina seda ei oska, seepärast — punkt. Puhake rahu oma „e. m. m-ga“ ilustatud loorberitel, härra Vladimir Adams-Aleksandrovski! Ei ole kade.

Jaan Kärner.

Postscriptum härra Kärneri lõppsõnale.

1. Ad rem.

Varustund gaasimaskiga lugesin läbi hra K. „Lõppsõna“. Sellele midagi ekvivalentset minul kahjuks juure lisada ei ole.

Konstateerin „liigne kord“, et hra Kärner on senni mannetu olnud vastata midagi ad rem. Seepärast on punkt talle tõesti ainus kohane kirjamärk.

2. Elva keeleuuendusest.

Kui ma õieti aru saan meie vaimukast kirjamehes, teeb tema ettepaneku meetoodilist arvustust, asjalikku poleemikat, loogikat ja üldse kõike seda, mida „ta ei oska“, siitpääle nimetada termiga „sõim“. See ettepanek tuleb edasi anda Wiedemanni sõnastiku paranduse komisjonile. Omalt poolt panen ette kirjaoskajatele lugejatele leida nimetuse hra K. kõrgeltesteetilisele zhestikulatsioonile. Kes on katsund sõimata (oskus on koguni teine asi), on ju liigagi selgel!

Igatahes ei ole senni ei mina ega ükski teine eestlane tunnud tarvidust hra Ivan Kärneri poolt esmalt akadeemilise ajakirja keldris esitatud kolme sõna järele.

3. Sit tibi!..

Ammugi ei ole mina muidugi kade üleval. mahutatud auto nekroloogi autori pääle Sit tibi pulvis litterarum subsidiorumque levis!

V. Adams.

Akadeemilise Kirjandusühingu liigete üldkoosolek

pühapäeval 11. mail ülikooli 5-s auditooriumis.

Koosolek oli mõeldud Ühingu tegevuse arutamiseks töökoosolekuna ja sisaldas ainult ühe teadusliku ettekande lektor B. Pravdinilt:

Kaks Fausti.

Saksa kirjanduses on kaks Fausti: Goethe tragöödia ja Lenau dramaatiline poeem. Neid võrreldes on otsutatud alati Goethe kasuks. Goethe Fausti on niivõrd ülistatud arvustajate poolt, et Lenau poeem on jäänud selle kõrval tähelepanematuks.

Et Lenau Fausti vähe tuntakse, siis jutustab ettekandja lühidalt selle sisu. Mõlematel Faustidel on küll nimeliselt ühised tegelased, kuid sisuliselt lähevad nad üksteisest hoopis lahku. Nii lõpeb Lenau poeem Fausti enesetapmisega.

Heine ja Lenau asusid sama aine kallale, kui Goethegi. Nendest löi Lenau meisterteose, kuid nagu Lenaul elus ei õnnestunud, nii on ka ta Faust Goethe oma kõrval varju jäänud. Lenau Faust on alaline „requiem“, nagu selle Ungari-Saksa luuletaja enese elugi. Halva pärivuse tõttu algab Lenau vara hingeline dissonants, võitlus „ma tahan“ ja „ma pean“ vahel. Juba Lenau esimesed luuletused on melankoolsed. Elupõlgus ja sellega seotud rusutud meeleolu on Lenau loomingulised omadused. Lenau Faust on samasugune skeptik nagu ta isegi. Ta Faustile on surm ainus hädadest ja kannatustest päästja.

Lenau Faustis esineb katoliiklik tendents, — iga tõetsimine on patt! Saatan on kohe kohal, kui Faust tahab tõtt tunda: Mefisto töötab tõtt, kuulsust ja raha. Lenau Faust on Mefisto käes jõuetu, alistub temale. Goethel on mõlemad võrdsed, jõudude poolest tasakaalus. Lenau poeemis hirvitab Mefisto Fausti üle. Goethe Faustis võidetakse Mefisto, kuna Lenau juures „öö jääbki ööks“. See on pessimismi apothees!

Inimese otstarbe probleemi lahendamisel on Lenau täieline vastand Goethele. Goethe Fausti peetakse ju terve inimkonna paremuse püüdmiste sümboliks. Lenau Faust aga peegeldub üksiku hukatusele määratud isiku kannatusi. Lenau ei mõtlegi inimese olemise probleemi lahendada, vaid seab ainult küsimuse üles ja käsitleb sedu kunsti nõuete seisukohalt. Goethe aga lahendab moraalprobleemi. Goethelt laenamise süüdistused Lenau vastu ei ole õigustatud, sest Lenau tegelased on väga erinevate iseloomudega, neil on ainult mõningaid Goethe omadega ühtelangevaid jooni.

Lenau looming, eriti ta Faust, on täis muusikaalset lürismi. Nii on ta Faustile ka muusikaline tõlgitsus loodud.

Ka poemi vorm, draama ja eepose ühendamine, on kriitika kallaletungimisi esile kutsunud. Kõige pääle vaatamata aga on Lenaul õnnestunud vormilt mitmekesine, kuid kunstiliselt ühtekuuluv teos luua. Lenau Faust on otsekoheste inimhinge tõlgitsus. Goethe Faustis aga on teine osa vähe kokkukõlas esimesega. Goethe liigne ülistamine on pime eksitus. Ettekandja arvab oma ülesande täidetud olevat, kui on suutnud juhtida tähelepanu Lenau Fausti pääle.

¹⁾ Nii Jaan Kärneri kui ka V. Adamsi eelmistesse kirjutustesse on kahjuks rida trüki vigu jäänud, mille eest loomulikult autoreid vastutavaks ei saa teha. Toimetus.

Prof. G. Suits tähendab, et Lenau Faust on küll tähelepanu väärt, kuid ei saa siiski teda Goethe omast kõrgemaks pidada. Ajalugu on mõlemaid õieti hinnanud.

Mag. H. Oras väidab, et Lenau teos on sümpaatlik tundeväljendusena, kuid kogu Lenau looming on hõredavõitu. On raske üldse Goethet ja Lenaud võrrelda. Goethe Fausti eriti teine osa on üks maailmakirjanduse suurimaist meisterteostest.

Ühingu tegevuse ülevaade.

Esimees prof. G. Suits heites pilku Ühingu senisele tegevusele tähendab, et Ühing on juba senise paarikuu tegevuse kestes küllaldase tähelepanu osaliseks saanud ja tunnustust leidnud. Liigete arv on 61-st asutajast liikmest kasvanud 128 liikmeni. Asuti tööle paljaste kätega, — nüüd on laekas üle 20.000 marga. Tänuväärsed lahked annetajad Tartu Eesti Laenu ja Hoiu Ühisus ja Ülikooli valitsus on annetanud kumbki Ühingule 10.000 marka. Ühingu kaastoimetusel on ilmunud „Üliõpilaslehe“ kaksiknumber. Ühing on korraldanud kolm kõnekoosolekut, millel igalühel on olnud mitusada osavõtjat. Koosolekute kohta kuulub koguni entusiasitikku rahulolemist. Ühingu juhatus on käinud koos peaaegu igal pühapäeval. Akadeemiline Emakeele Selts on lahksti lubanud oma büroo ruume Ühingule tarvitada. Tallinnas on herra Bernhard Linde lahkesti Ühingu usaldusmehe kohused enese päälle võtnud, et koguda Ühingule toetavaid liikmeid.

Võetakse vastu 16 toetavat liiget.

Ühingu tegevuskava.

Abiesimees mag. A. Anni tutvustab koosolejaid Ühingu lähema tegevuskavaga. On kavatsatud käesoleval aastal välja anda Ühingu toimetuste esimene vihik, mis sisaldaks kümme-kond esseed Kr. J. Petersoni kohta. Esseed on trükiavalmis. Nende trükkimiseks vajab Ühing suuremal määral ainelist toetust; kümne trükipoognalise vihu väljaandmiseks kuluks 150.000 marka. Ühing oleks tänulik kõigile, kes seda, meie puuduliku kirjandusloo täiendamiseks kavatsenud ettevõtet, lahket annetuseta toetaksid. Samuti on valmimas (umbes 30 trükipogna jaoks) rida töid eesti vanema kirjanduse ja eesti poeetika kohta. Nende trükkimine võimaldub Ühingule aineliselt ehk alles tuleval aastal.

Toimetuste toimkonda valiti: prof. G. Suits, mag. A. Anni ja üliõp. J. Schvalbe.

Sügissemestri algul tahab Ühing korraldada Kreutzvaldi, Koidula ja Jannseni mälestusnäituse Tartus. Kirjanikkude mälestusnäituse toimkonda valiti: prof. G. Suits, mag. A. Anni, ja üliõp. S. Holberg, E. Kalja, M. Lepik, T. Karopun ja A. Suik.

Asumisel on Ühingu näitesektsoon, mis kavatses esineda antiik näidenditega. Selle juhatusesse valiti prof. G. Suits ja üliõp. J. Pert.

Pääle selle tahab Ühing korraldada mõnesuguseid laiemale publikule ja koolinoorsoole kohaseid ettekandeõhtuid, eriti eesti ja maailmakirjanduse suurmeeste tutvustamiseks. Sama sihiga on kavatsenud rida kirjanduslikke loenguid ka teistes kodumaa linnades. Oma ala, eriti eesti kirjandusloo uurimiseks tahab Ühing kestvat ja põhjalikumalt tööd võimaldada mõnede stipendiumidega ja uurimistööle ergutada auhinnatavate võistlustööde korraldamisega. Asjaarmastajatele, huviosalistele tahab Ühing korraldada dekla-

matsiooni ja retsitatsiooni harjutusi. Sügissemestril kavatses Ühing välja anda kirjanduse ja kunsti almanaki.

Käesoleva aasta elarve, mis tasakaalus 213.000 marga, võetakse vastu. Suuremad kulud on: toimetused 150.000 mr., kirjanikkude mälestusnäitus 15.000 mr. ja näitesektsoon 30.000 mr. Tuludena on ettenähtud 135.000 marka. Puudujääk oleks 78.000 mr., mis tekib toimetuste arvel, kuna teised ettevõtted eneste kulud sisetulekutega katavad.

Ühingu toetavate liigete liikmemaks jagatakse järgmissesse astmestikku: 1) kirjanikud ja kunstnikud — 100 mr., sama suur kui tegevatel liigetel; 2) õpetajad, ajakirjanikud ja ülikooli ametnikud — 200 mr.; kõik teised Ühingu suuremal määral aineliselt toetavad — 500 mr. Mainitud astmestik on muidugi ainult alamääraks.

A. S—k.

Eesti üliõpilaste segakoori kontsert Riias.

Eesti üliõpilaste kontsert, mis oli 11. aprillil s. a. Läti Natsionaal Operi saalis, kujunes suurimaks sündmuseks meie kahe naabririigi akadeemilise pere vahel, üksteise tundmaõppimise ja lähenemise mõttes. Kontserdile on ilmunud peale presidendi auvõorastena veel valitsuse liimed ja diplomaatiline korpus peaaegu terves koosseisus. —

Esimesena lauldakse Läti riigi hünni, mis kiiduavaldustega vastu võetakse ja millele publikumi „Igaunias himnis“ soovil Eesti hünn järgneb. — Juba esimest laulu „Pidu hakkab“ on koor sunnitud publikumi soovil kordama — Samuti peab kordama ka Lätte „Miks nii mures minu süda“ ja Tobiase „Varas“. Iseäranis hästi kanti ette viimane. Sarnane puhas üleminek fortissimost pianole nagu see nimetud laulus esile tuli, annab tõsist tunnistust koori parimaist võimetest ja selle sisemisest distsipliinist. — Selgesti on tunda, et koor ei laula üksi, vaid elab ise laulule kaasa, mis on parem saavutus sarnase suure koori poolt.

Peale seda ilmuvad näitelavale esitajad loorberi pärjaga ja lilledega, kellest ütlevad tervitusi Läti üliõpilaskonna, ülikooli segakoori, konservatooriumi ja teiste poolt, mille suured kiiduavaldused järgnevad. — Nõutakse Tobiase „Õõtsuva mere“ kordamist, kuna selle asemele koor laulab Läti rahvalaulu „Nu ar Deewu Widsemite“. Kuuldes oma ema keeles lauldavat armsamat rahvalaulu, satub publikum tormilisse vaimustusse ja isegi peale laulu kordamist ei taha kiiduavaldused vaikida.

Teise kontserdi osa esimeses järgus kanti iseäranis võimukalt ja tundeliselt ette Kapp'i „Üle“ ksv! Ennulo baritoni soologa, mis kahjuks kordamise juures osa oma mõjust kaotas. — Üheks suurimaks kontserdi palaks oli koorijuhataja J. Aaviku „Laulu võim“ mis kütkestas kogu publikumi, samuti ka koori. Laul kõlas niivõrt mõjuvalt ja kaasakiskuvalt, et osa kuulajaid isegi püstitõusid. — Laul algab fortega, järsult pianole ülemines ja kestva crescendoga oma haripunktile forte fortissimoga jõudes, lõpeb vaibuva pianoga. Siin väljendab koor oma paremaid võimeid, hilgades meeldivate üleminekute, puhta pianoga ja võimsa ning jõurikka fortega. — Laul kütkestab kuulajaid nii võrt, et isegi ühekorde kordamisega ei lepitud. — Lisaks lauldi veel rahvalaul „Tuljak“ ja Läti rahvalaul „Nu ar Deewu Widsemite“.

Kontsert lõppes „Gaudeamusega“ ja mõlemi riigi hünniga. —

Käesolev kontsert andis selge pildi koorijuhi J. Aaviku püsivast ja ennastalgavast tööst. — Seda võis juba sellest näha, et kogu kontserdi eeskava koori poolt peast ettekanti. Samuti on koorijuht suutnud kõiki kindlasti oma taktikepi alla painutada; igat vähemat koorijuhi liigutust jälgitakse piinliku hoolsusega. Koori on viidud kindel muusikaalne mõiste ja oskus fraseerida.

Sarnase suure edu juures mis koor käesoleval kontserdil üles näitas, võib peagi loota, et koor paremate kooride hulka Eestis kuulub.

Solistidena esinesid klaveril prl. Leberecht ja ksv! Ennulo, baritoni sooloo. — Ksv! Ennulo laulis puhtalt ja tundeliselt, näidates oma muusikaalsust ja küpsust. Samuti oli suur edu ka prl. Leberechtil.

K. R.

Eesti Üliõpilaskarskusühenduse tegevus ja tähtsamad saavutused.

Üliõpilaskonna karskendamisel 1922./23. a.

E. Üliõpilaskarskusühenduse esimeseks tähtsamaks ülesandeks läinud aastal oli karskusaate propageerimine üliõpilaste ringkonnis. Selle sihi saavutamiseks pööras Ü. K. Ü. juhatus kirjallikult üliõpilaskarskustööde poole et nad omavahelisel koosolekul karskusküsimust põhjalikult harutaks ja võtiks seisukoha selles küsimuses, kas poolt või vastu. Ü. K. Ü. liikmeile, kes olid ka liikmed teistes üliõp. organisatsioonides, pandi südame pääle, et nad esineks teiste seltside koosolekul kõnedega karskusküsimuse üle.

Lõpuks, kui pind teataval määral loodud, kutsus Ü. K. Ü. juhatus Üliõp. Edustuse valimiste eel kokku üliõp. organisatsioonide esitajate nõupidamise, kus vastu võeti rõhuga hääletenamusega resolutsioon, milles Üliõp. org. esitajad rõhutasid karskusküsimuse tähtsust ja lubasid oma organisatsioonide esitajale Edustuses kohustavaks teha, et nad kaitseks karskusküsimust ettetulevail otsustamisel ja harutamisel. Pääle selle kuulutas Ü. K. Ü. juhatus avalikult, et ta liikmed nimekirja poolt hääletavad, kus esimesed kandidaadid Ü. K. Ü. liikmed. Sama sündis ka organiseerimistega. Tagajärg oli see, et Ü. Edustus absoluutses enamuses kujunes karskusmeelseks. Selle tagajärjel otsustaski ta ühel oma esimesel koosolekul, et Üliõpilaskonna ametlikud pidustused ja teised korraldatakse alkoholiita.

Balti riigi üliõpilaskondade konverentsi puhul esines Ü. K. Ü. ettepanekuga Ü. Edustusele, et konverentsi päevakorda võetaks spordi küsimuse kõrval ka karskusküsimus, mis eelmisega väga lähedalt seotud, olgugi, et meie akad. sportlased seda vahest silmapaari vahele jäätavad. Ü. K. Ü. esitas rea tähtsaid resolutsioone konverentsil vastuvõtmiseks, ja valis nende kaitsjaks dots. V. Ernitsa. Konverents võttis resolutsioonid vastu. Nii on Ü. K. Ü. karskendavat mõju avaldanud, mitte ükski Eesti, vaid terve Balti riiki üliõpilaskondade pääle.

Käesoleva Üliõpilaskonna Edustuse valimiste eel katsus Ü. K. Ü. valimistele minna ühes maa-alaliste üliõp. organisatsioonidega, kuid ei lepidud kokku tingimistes. Üliõp. K. Ü. esitaja nõudis karskusküsimuses esinemas täielist vabadust, kuna osa nõudis ka Ü. K. Ü. esitaja paendumist selles küsimuses rühma fraktsiooni distsipliinile, missugust aga vist neil endilgi pole senini läbi viidud. Teine asi, mis maa-alaliste üliõpilaskarskustööde osa esitajale ei meeldinud oli see, et Ü. K. Ü. oli kõige suurem blokeeruv organisatsioon ja tema esitaja oleks figureerind bloki nimekirjas esimesel kohal. Nii ei olnud võimalik blokeeritult valimistele minna, olgugi et suur osa maa-alalisi organisatioone nende tingimustega nõus oli. Selle pääle vaatamata on Ü. Edustuses praegugi rida aktiivseid karsklasi ja karskusmeelseid esitajaid, kes tarbekorral sääl võivad ka karskusküsimust kaitsta.

Sisemises tegevuses leidis rohket tähelepanu karskustöö põhimõtete selgitamine. Selleks esinesid Dr. med. J. Vilms ja dots. V. Ernits vastavate referaatidega. Dr. med. J. Vilms tõi oma ja kaaslaste mõtted „Meie karskustöö programm ja taktika's“, mis nad pärast raamatuna avaldasid, esimest korda proovituile. Põhimõteliikude küsimuste üle vaieldi kaua ja ägedalt, ilma et ühtlast seisukohta oleks leitud, olgugi et enamus kaudsel alusel seisis, kes tahavad karskustööd kultuuritööga ühes teha, eeskätt alkoholi tarvitamise põhjuseid hävitada ja karskustööd eeskätt noorsoo hulgas teha.

Kõik karskustöös ettetulnud isiklikud ürgitsemised (XIII karskuskongr.) mõistis Ü. K. Ü. täiesti hukka. Pääle selle esinesid referaatidega prof. P. Põld „Kõrts ja kurat“ ja lra E. Kubjas „Karskus ja ilmavaade“.

Vaielushõhtuid on olnud ainult üks, kus ksv. A. Öuna-puu algatas vaieluse küsimuse üle: „Kas on keeluseadus võimalik praeguses ilmakorras“.

Aastapäeva puhul andis Ü. K. Ü. oma koguteose, mis sisaldab rea huvitavaid tükke, nagu jäljetoone jne. välja. Koguteos pidi vähemal kujul alguses ilmuma „Üliõpilastele“ karskusnumbrina, kuid ei saanud seda mitte mõne kirjutuse sisu pärast, millega „Üliõpilasl.“ toimetus nõus polnud.

Ü. K. Ü. on osa võtnud oma esitajate kaudu Üleilmisest üliõpilaste karskuskongressist Torontos, Ameerikas, mitteametliku esitaja kaudu üleilmisest üliõpilaste konverentsist, XIII karskuskongressist ja I ja II noorsoo karskuskongressist. Ü. K. Ü. astus ka läinud aastal E. Karskusliidu ja nüüd ka E. Noorsoo Karskusliidu liikmeks.

Arvulised andmed Ü. K. Ü. tegevuse kohta: üldkoosolekuid on peetud 7, vaielushõhtuid 1, liigetehtuid 4, juhatus koosolekuid 10, 1 üliõp. organisatsioonide nõupidamine. Koosolekuteest on osa võtnud 12—100 inimeseni. Kirju on saadud aasta jooksul 64, välja saadetud numbril all 1458. Liikmeid oli aasta algul 75, aasta lõpul 104.

A. Öunapu,
Ü. K. Ü. abiesimees

Läti Ülikooli Segakoori kontserdid

Tallinnas: Estoonia kontsertsaalis 8. mail

Tartus: Vanemuises 11. mail.

Vastukülaskäiguna, meie Üliõpilaskonna Segakoori esinemisele Riias aprilli algul, olid meie naaberrahva, lätlaste, akadeemilise noorsoo kontserdid Tallinnas ja Tartus.

Vastuvõtu korraldas Tallinnas tehnikumi üliõpilaskond, Tartus üliõpilaskonna Segakoor ja Edustuse Juhatus ühiselt.

Koor ise on arvult väiksem meie Üliõp. Segakoorist, kuid valitum, võimaldades seega häälele puhtuse ja kõlavuse.

Koorijuhil, Läti Ülikooli Muusikadirektor hr. A. Bobkovics, energilisel ja peenel tõlgitsusel tutvusime läti helliloojate töödega, mis juba selgelt pöolest kõrgelt hinnatav, rääkimata veel koori võimetest.

Kontserte jälgiti mõlemil pool kogu saalitäie kuulajate poolt suure elavuse ja kiidunavaldustega.

—ar.

„Suomen laulu“ kontserdid.

Pikisilmi oodat „Suomen laulu“ kontserdid Pauluse kirikus 19. mail ja Vanemuises 20. mail tekitasid muusikarmastajate ringkondis suurt elevust. Need kontserdid väärtisid seda täiesti: sest harva on meil juhust kuulda nii haritud ja suurepäraliselt distsiplineerit koori esinemist, kui on seda prof. H. Klemetti oma. Eeskava, mis koosnes Soome muusikameeste töödest, leidis koori ettekandl selge hääldamise ja ntansirikusega suurepäralise tõlgitsemise.

Koorile anneteti Vanemuise seltsi, Üliõpilaskonna Segakoori ja teiste poolt pärgasid ja lilli. Tervitust vennasrahvalt ütles Helsingi Ülikooli dots. Dr. Mansikka.

Pääle kontserti sõitsid külalised otsekohe Riiga. Jaamas oli neid saatmas suurel arvul akadeemilist peret. Lahkuti vastastikuste tervituste ja lauluga.

—ar.

Üliõpilaskonna segakoor avaldab oma põlgust neile arstiteaduskonna IV. kursuse üliõpilastele, kes 5. apr. s. a. Ühiselumajas „tee õhtul“ Üliõpilaskonna segakoorile kontsertreisidel annetatud pärjad maha kiskusid ja lindid katki rebisid.

Üliõpilaskonna Segakoor.

Vastutav toimetaja: Aug. Oinas.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

**Moodsam, täielikum
ja odavam**

juuksetööstuse-äri

:: :: **Eestis** :: ::

Tartus, Jaani tän. 16, Raatuse taga
Telefon 6-43.

**Daamide, herrade ja teatri
coiffeur-salongid. Manicure**

Äris ainult esimesejärgu töö-
õud. Eeskujulik puhtus. Jootraha ei võeta.
Austusega **J. Luksep.**

Viini kondiitriäri

Jaani tän. 7 (Telef. 610)

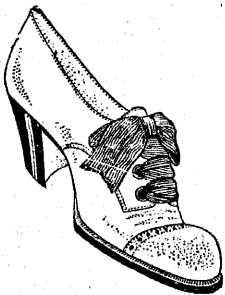
I. järgu kohvik.

Suur valik:

dessertkooke, shokolaadi, kompekke ja
igasuguseid üllatusi.

Tellimised tortide ja kringlite peale täidetakse
igal ajal korralikult.

Saapatööstus ja -kauplus

A. Josset

asut. 1895. a.

Tartus, Kõuni t. 4

soovitab

jalanõusid

kõrges headuses ning täieliku vastutusega töö eest

Üliõpilaslehte

Eesti Üliõpilaskonna häälekandjat võite
tellida Vabariigi **kõigi postiasutuste**
kaudu.

Soovitame

kladesid, nihkusid,

**joonistuse ja laua
blokkisid**

ning igasugused muid
Kirjutuse vahendeid.

Samuti soovitame

**inglis-, prantsus- ja saksa-
keelseid raamatuid.**

Eksiarvamiste ärahoidmiseks rõhuta-
me, et meie kaupade **hinnad võistle-
mata odavad** on.

Et see tõesti nii on, selgub, kui lähe-
malt tutvunete meie hindadega.

K.-Ü. „LOODUSE“

raamatukauplus

Rüütli tän. nr. 9

Osaühisuse

„LINDA“

kohvik

Suurturg 2 — — — — Suurturg 2

Telefon 4-83

Eesti seltskonna
parem kohtamispaik

Alati saadaval kõiksugu kondiitri

:: :: :: :: :: saadusi :: :: :: :: ::

Tellimised täidetakse korralikult

Iga vilistlane ja üli-
õpilane tellib

„Üliõpilaslehte“

Tellimisi käesoleva
aasta II semestri peale
võetakse juba vastu. Esi-
mene number II semest-
ril ilmub septembri kuus.

**Kaasvõitlejad — koguge „Üliõpilas-
lehele“ tellijaid!**

Hind semestris 140 mk.
Tellimisi võtavad vastu
kõik postkontorid.